

Zeldzaam slim Chinees beleid

daar minder voordeel te behalen dan eerder werd gedacht.

Terwijl overal de overheden nog worstelen met de gevolgen van de financiële en economische crisis is China druk bezig met het trekken van strategische lessen uit de crisis. De gevoeligheid voor Westers leiderschap is danig verminderd nu gebleken is, dat er ernstige gebreken bestaan in het governance systeem. In de aanloop naar de G-20 conferentie in Pittsburgh blijkt de consensus over broodnodige reparaties aan het systeem te ontbreken.

Dit geeft ruimte aan China om nog meer een eigen weg in te slaan. De strategie om de monetaire reserves om te zetten in buitenlandse bezittingen wordt intensief voortgezet. Immers, de dollar als reservevaluta

kelingsfase van het land, maar heeft meteen ook geleid tot enige consternatie bij Westerse overheden. Bij bedrijven die hoge ogen wilden scoren met duurzamere transportmiddelen en windenergie zal de schrik ook om het hart zijn geslagen. Zo zal de Toyota Prius misschien een verhuizing naar China moeten overwegen. Voor de productie van hybride auto's en windmolens zijn enkele van de zeldzame aarden een cruciaal onderdeel. China blijkt met 90 procent of meer van de wereldproductie van deze 16 zeldzame aarden een monopoliepositie te bezitten. Hoewel de schaarse aarden ook elders te vinden zijn, zoals Canada en Australië, was het vooral de tolerantie voor de lokale vervuiling die gepaard gaat met de productie die geleid heeft tot deze hoge concentratie in de wereldproductie. China lijkt nu voornemens om een aantal mijnen aan striktere voorwaarden te binden om de vervuiling aan banden te leggen en tegelijkertijd de beschikbare productie vooral te willen gebruiken voor in China voortgebrachte goederen. Daarmee heeft China ook een sterke troef in handen in de groene energie-industrie, niet alleen voor de opbouw van de eigen duurzame energiecapaciteit, maar ook als belangrijke leverancier van deze producten aan andere landen. Bedrijven uit andere landen zullen wellicht noodgedwongen moeten kiezen voor vestiging in

China om over de zeldzame aarden te kunnen beschikken.

Afhankelijkheid

De energiestrategie van veel OESO-landen is gebaseerd op het inzetten van meer duurzame energiebronnen, zoals wind en zon. In Nederland wordt gedroomd van een snelle introductie van de elektrische auto. Naar nu blijkt zal deze strategie niet zonder cruciale Chinese inbreng gerealiseerd kunnen worden. Pogingen om in Australië nieuwe mijnen te openen, zijn gestruikelend in de financiële crisis en het hangt nu af van een injectie van Chinees kapitaal. Dit klemt eens te meer, omdat ook hier de toegang tot zeldzame aarden, net als bij olie en gas, een belangrijke rol zal gaan spelen. De omschakeling van de energiemix van landen naar meer duurzame energiebronnen is echter niet alleen ingegeven door het verminderen van de CO₂-uitstoot, maar ook door het verminderen van de importafhankelijkheid. De ongerustheid over de groeiende importafhankelijkheid van de OPEC-landen is bekend en is vooral reden voor de VS om te zoeken naar alternatieven. De scherpe prijsstijging in de periode 2004-2008 heeft de Amerikanen nadrukkelijk op het alternatieve spoor gezet. Ook de structurele importafhankelijkheid van gas heeft de belangstelling voor windenergie in veel landen gestimuleerd. Duurzame energie is ook vaak aangeprezen als een mogelijkheid om de importafhankelijkheid door diversificatie draaglijker te maken. Mocht nu blijken dat met de duurzame strategieën de ene structurele afhankelijkheid met de andere wordt verwisseld, dan valt

Slim industriebeleid

Vanuit het standpunt van China is het te begrijpen, dat getracht wordt om de sterke positie in de zeldzame aarden om te zetten in een sterke industriële en exportpositie. In plaats van een exporteur te zijn van de onbewerkte grondstof kan door het restrictieve exportbeleid ervoor gezorgd worden, dat in China toegevoegde waarde wordt gerealiseerd. Met de toenemende druk vanuit de Kopenhagen-conferentie om de Chinese CO₂-uitstoot aan banden te leggen, is het nastreven van een sterke industriële positie in de snel groeiende duurzame energiebedrijfstak geen gekke strategie. Integendeel zelfs, het verbindt de ontwikkeling van de duurzame energie aan de industriële ontwikkeling van China en zorgt ervoor, dat de technologieoverdracht gewaarborgd kan worden. Via de zeldzame aarden zal een dergelijke overdracht veel beter lukken dan als dat per overeenkomst in Kopenhagen geregeld moet worden. China wil geen herhaling van de ontwikkeling van andere ontwikkelingslanden, die grondstoffen exporteren en dan vervolgens de eindproducten weer moeten importeren. China mag dan lang een reus in ruste zijn geweest, het heeft beslist niet zitten slapen als het gaat om de lessen van de internationale economie. In de OESO-landen zullen we moeten wennen aan de gewiektheid van deze gigant. ■

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.

Door
Coby van der
Linde

heeft aan vertrouwen ingeboet. De Chinese jacht op grondstoffen en energiebronnen blijft onverminderd groot. Verder is China zich scherp aan het richten op de ontwikkelingssprong van leverancier van arbeidsintensieve producten naar leverancier van ook meer kennis en kapitaalintensieve producten. De ontwikkeling van de binnenlandse markt van China speelt daarin een steeds belangrijkere rol. China gebruikt de periode van internationale economische malaise om versterkt uit de crisis te komen en een nog sterkere strategische speler te worden.

Strategische concurrentie

Het bericht dat China de productie en de export van 16 zeldzame aarden (of aardelementen, zoals scandium en yttrium, red.) verder wil beperken past in de nieuwe ontwik-